

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2017. gada 12. janvārī*

Apelācija — Aizliegtas vienošanās — Dzīvnieku barībai paredzētu fosfātu Eiropas tirgus — Tirdzniecības kvotu piešķiršana, cenu un tirdzniecības nosacījumu saskaņošana un apmaiņa ar konfidenciālu komercinformāciju — Prasītāju izstāšanās no izlīguma procedūras — Neierobežota kompetence — Tiesiskās palāvības aizsardzības un vienlīdzīgas attieksmes principi — Saprātīgs tiesvedības ilgums

Lieta C-411/15 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2015. gada 27. jūlijā iesniedza

Timab Industries, Dināra [*Dinard*] (Francija), ko pārstāv *N. Lenoir, avocat au barreau de Paris*,

Cie financière et de participations Roullier (CFPR), Senmalo [*Saint-Malo*] (Francija), ko pārstāv *N. Lenoir, avocat au barreau de Paris*,

apelācijas sūdzības iesniedzējas,

otra lietas dalībiece –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *C. Giolito* un *B. Mongin*, pārstāvji, kam palīdz *N. Coutrelis, avocat au barreau de Paris*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja *M. Bergere* [*M. Berger*] (referente), tiesneši *E. Levits* un *F. Biltšens* [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāts *H. Saugmandsgors Ēe* [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs *A. Kalots Eskobars* [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 28. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

- 1 Ar apelācijas sūdzību apelācijas sūdzības iesniedzējas *Timab Industries* (turpmāk tekstā – “*Timab*”) un *Cie financière et de participations Roullier (CFPR)* lūdz, galvenokārt, atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2015. gada 20. maija spriedumu *Timab Industries* un *CFPR/Komisija* (T-456/10, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”, EU:T:2015:296), ar kuru tā noraidīja prasību atcelt Komisijas 2010. gada 20. jūlija lēmumu C(2010) 5001, galīgā redakcija, par [LESD] 101. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP/38866 – Dzīvnieku barībai paredzēti fosfāti) (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”), kā arī nodot atpakaļ lietu izskatīšanai Vispārējā tiesā, lai tā atbilstoši samazinātu tām uzliktā naudas soda apmēru. Pakārtoti tās lūdz konstatēt, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu nesaprātīga tiesvedības ilguma dēļ.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1/2003

- 2 Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 7. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja Komisija uz sūdzības pamata vai pēc savas iniciatīvas atklāj, ka ir [LESD 101.] panta vai [102.] panta pārkāpums, tā var ar lēmumu pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām šādas pārkāpšanas izbeigšanu. Šim nolūkam Komisija attiecībā uz uzņēmumiem var ieviest tādus uzvedības vai strukturālos aizsardzības līdzekļus, kas ir proporcionāli izdarītajam pārkāpumam un kas ir vajadzīgi, lai efektīvi izbeigtu pārkāpšanu. [..]”

- 3 Atbilstoši šīs regulas 23. panta 2. un 3. punktam:

“2. Komisija ar lēmumu var uzlikt soda naudas uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tīši vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj [LESD 101.] vai [102.] pantu [..]

[..].

Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

[..]

3. Nosakot soda naudas apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.”

Regula (EK) Nr. 773/2004

- 4 2008. gadā izlīguma procedūra tika ieviesta, pieņemot Komisijas 2008. gada 30. jūnija Regulu (EK) Nr. 622/2008, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 773/2004 attiecībā uz izlīguma procedūras kārtību karteļu lietās (OV 2008, L 171, 3. lpp.). Šīs regulas īstenošanas kārtība tika precizēta Komisijas 2008. gada 2. jūlija paziņojumā par izlīguma procedūras kārtību karteļu lietās, lai pieņemtu lēmumus saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 7. un 23. pantu (OV 2008, C 167, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Paziņojums par izlīgumu”).

5. Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regulas (EK) Nr. 773/2004 par lietas izskatīšanu saskaņā ar [LESD 101. un 102. pantu], ko vada Komisija (OV 2004, L 123, 18. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 622/2008 (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 773/2004”), 10.a pantā “Izlīguma procedūra karteļu lietās” ir paredzēts:

“1. Pēc lietas izskatīšanas uzsākšanas saskaņā ar Regulas [..] Nr. 1/2003 11. panta 6. punktu Komisija var noteikt termiņu, kādā puses var rakstiski paziņot, ka tās ir gatavas piedalīties izlīguma apspriešanā, ņemot vērā iespējamo izlīguma iesniegumu iesniegšanu. Komisijai nav jāņem vērā atbildes, kas saņemtas pēc minētā termiņa beigām.

[..]

2. Komisija pusēm, kas piedalās izlīguma apspriešanā, var darīt zināmus:

- a) iebildumus, ko tā paredz vērst pret tām;
- b) pierādījumus, kas izmantoti, nosakot paredzamos iebildumus;
- c) lietā konkrētajā brīdī iekļauto pieejamo dokumentu nekonfidenciālus variantus, ja puses lūgums ir pamatots, lai dotu pusei iespēju noskaidrot savu pozīciju attiecībā uz konkrēto laika posmu vai jebkuru citu īpašu karteļa aspektu; kā arī
- d) iespējamo soda naudas diapazonu.

[..]

Ja izlīguma apspriešana turpinās, Komisija var noteikt termiņu, kādā puses var apņemties iesaistīties izlīguma procedūrā, iesniedzot izlīguma iesniegumus, kas atspoguļo izlīguma apspriešanas rezultātus, un atzīstot savu līdzdalību [LESD] 101. panta pārkāpumā, kā arī savu atbildību par šo pārkāpumu. Pirms Komisija nosaka termiņu izlīguma iesniegumu iesniegšanai, attiecīgajām pusēm ir tiesības saņemt 10.a panta 2. punkta pirmajā daļā minēto informāciju, ko atklāj savlaicīgi pēc pušu lūguma. Komisijai nav jāņem vērā izlīguma iesniegumi, kas saņemti pēc minētā termiņa beigām.

3. Ja pusēm iesniegtais paziņojums par iebildumiem atspoguļo to izlīguma iesniegumu saturu, attiecīgās puses Komisijas noteiktajā termiņā savās rakstiskajās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem apstiprina, ka tām adresētais paziņojums par iebildumiem atspoguļo to izlīguma iesniegumu saturu. Pēc tam Komisija, apspriedusies ar Padomdevēju komiteju aizliegtu vienošanos un dominējoša stāvokļa jautājumos saskaņā ar Regulas [..] Nr. 1/2003 14. pantu, var pāriet pie lēmuma pieņemšanas saskaņā ar Regulas [..] Nr. 1/2003 7. un 23. pantu.

4. Komisija procedūras laikā jebkurā brīdī var lemt neturpināt izlīguma apspriešanu konkrētajā lietā vai neturpināt to ar vienu vai vairākām lietas pusēm, ja tā uzskata, ka ir iespējams nesasniegt procedūras efektivitāti.”

Paziņojums par izlīgumu

6. Saskaņā ar Paziņojuma par izlīgumu 1. punktu:

“Šajā paziņojumā ir noteikta shēma uzņēmumu sadarbības atbalstam, izskatot lietas par [LESD 101. panta] piemērošanu karteļu lietām. [..] Sadarbība, uz kuru attiecas šis paziņojums, atšķiras no brīvprātīgas pierādījumu sniegšanas Komisijas izmeklēšanas ierosināšanai vai virzībai uz priekšu, kas ir

paredzēta Komisijas paziņojumā par atbrīvojumu no sodanaudas un sodanaudas samazināšanu karteļu gadījumos [...]. Ja sadarbība, ko piedāvā uzņēmums, atbilst abiem Komisijas paziņojumiem, atbildību var piešķirt atbilstoši šiem abiem paziņojumiem, to summējot.”

- 7 Minētā paziņojuma 2.1. nodaļas “Lietas izskatīšanas ierosināšana un izpētes pasākumi attiecībā uz izlīgumu” 11. punktā ir noteikts:

“Ja Komisija uzskata par piemērotu izpētīt pušu ieinteresētību piedalīties izlīguma apspriešanā, tā saskaņā ar Regulas [...] Nr. 773/2004 10.a panta 1. punktu un 17. panta 3. punktu noteiks termiņu, kas nav mazāks par divām nedēļām, kurā minētajā lietā iesaistītajām pusēm rakstiski jāpaziņo, vai tās paredz piedalīties izlīguma apspriešanā, ņemot vērā iespējamo izlīguma iesnieguma iesniegšanu. Šī rakstiskā deklarācija nenozīmē, ka puses atzīst savu dalību pārkāpumā vai savu atbildību par to.”

- 8 Paziņojuma par izlīgumu 2.2. nodaļā “Izlīguma procedūras uzsākšana: izlīguma apspriešana” ietilpstošajos 15.–17. un 19. pantā ir paredzēts:

“15. Komisija patur tiesības lemt pēc saviem ieskatiem par divpusējās izlīguma apspriešanas ar katru uzņēmumu piemērotību un gaitu. Saskaņā ar Regulas [...] Nr. 773/2004 10.a panta 2. punktu tas attiecas arī uz divpusējās izlīguma apspriešanas kārtības un secības noteikšanu, ņemot vērā izlīguma procedūras laikā kopumā panākto progresu, kā arī uz termiņa noteikšanu informācijas atklāšanai, tostarp arī attiecībā uz informācij[u] par Komisijas lietā esošajiem pierādījumiem, kas izmantoti plānoto iebildumu un iespējamās soda naudas noteikšanai. Informāciju atklās savlaicīgi izlīguma apspriešanas gaitā.

16. Šāda agrīna informācijas atklāšana izlīguma apspriešanas sakarā saskaņā ar Regulas [...] Nr. 773/2004 10.a panta 2. punktu [...] ļaus pusēm iegūt informāciju par galvenajiem faktoriem, kas procesā līdz šim ņemti vērā, piemēram, par faktiem, uz kuriem Komisija atsaucas, par šo faktu klasifikāciju, iespējamā karteļa nopietnumu vai ilgumu, atbildības noteikšanu, iespējamās soda naudas apmēra aprēķinu, kā arī par pierādījumiem, ar kuriem pamatoti iespējamie iebildumi. Tas dos pusēm iespēju efektīvi novērtēt savus viedokļus attiecībā uz iebildumiem, kas pret tām izteikti, un ļaus tām pieņemt apzinātu lēmumu piedalīties vai nepiedalīties izlīgumā. [...]

17. Kad izlīguma apspriešanas gaitā ir panākta vienota izpratne par iespējamo iebildumu apjomu un iespējamās soda naudas, ko Komisija gatavojas piespriest, apmēra aprēķinu un Komisija uzskata, ka, ņemot vērā kopumā panākto progresu, ir iespējams panākt efektīvu procesu, Komisija var noteikt uzņēmumam termiņu, kas nav mazāks par 15 darba dienām, galīga izlīguma iesnieguma iesniegšanai [...].

[...]

19. Ja lietā iesaistītās puses neiesniedz izlīguma iesniegumu, Komisijas galīgā lēmuma pieņemšanas procedūra attiecībā uz tām notiks nevis saskaņā ar izlīguma procedūras regulējumu, bet gan saskaņā ar [...] vispārīgajiem noteikumiem [...].”

- 9 Paziņojuma par izlīgumu 2.3. nodaļas “Izlīguma iesniegumi” 20. punktā ir paredzēts, ka pusēm, kuras izvēlējušās izlīguma procedūru, ir jāiesniedz oficiāls lūgums noslēgt izlīgumu izlīguma iesnieguma veidā. Šajā iesniegumā tostarp ir jānorāda skaidri un nepārprotami formulēts apstiprinājums, ka puses atzīst savu atbildību par pārkāpumu, kā arī šo pušu apstiprinājums, ka tās neplāno lūgt piekļuvi lietai vai lūgt atkārtotu mutisku noklausīšanos, izņemot, ja Komisija paziņojumā par iebildumiem un lēmumā neatspoguļo pušu izlīguma iesniegumu saturu.

10 Saskaņā ar tāpat Paziņojuma par izlīgumu 2.3. nodaļā ietilpstošo 21. punktu:

“Izlīguma sakarā pušu iesniegtie apliecinājumi un apstiprinājumi pauž pušu apņemšanos sadarboties lietas paātrinātā izskatīšanā, piemērojot izlīguma procedūru. Tomēr šie apliecinājumi un apstiprinājumi ir atkarīgi no tā, vai Komisija izpildīs to izlīguma pieprasījumu, ieskaitot sagaidāmo maksimālo soda naudas apmēru.”

11 Šā paziņojuma 2.4. nodaļas “Paziņojums par iebildumiem un atbilde uz to” 23., 24. un 26. punktā ir noteikts:

“23. Saskaņā ar Regulas [...] Nr. 773/2004 10. panta 1. punktu paziņojumu par iebildumiem rakstiski dara zināmu katrai pusei, pret kuru vērsti iebildumi, kas ir obligāts sagatavošanās pasākums pirms galīgā lēmuma pieņemšanas. Tāpēc Komisija paziņojumu par iebildumiem izdos arī izlīguma procedūrā.

24. Attiecībā uz pušu tiesībām efektīvi realizēt savas tiesības uz aizstāvību Komisijai ir jāuzklausā pušu viedokļi par iebildumiem, kas vērsti pret tām, un par pierādījumiem, kas tos pamato, pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, un Komisijai tie ir jāņem vērā, atbilstošos gadījumos grozot savu sākotnējo nostāju. Komisijai ir jābūt spējīgai ne tikai pieņemt vai noraidīt pušu argumentus, kas izteikti administratīvās procedūras laikā, bet arī spējīgai analizēt pušu attiecīgos apgalvojumus, lai atteiktos no iebildumiem, ja tie izrādījušies nepamatoti, vai papildinātu un pārvērtētu savus argumentus gan no faktiskā, gan juridiskā viedokļa to iebildumu pamatojumam, kurus Komisija turpina uzturēt spēkā.

[..]

26. Ja pušu izlīguma iesniegumi ir atspoguļoti paziņojumā par iebildumiem, attiecīgās puses termiņā, ko Komisija nosaka [...], sniedz atbildi uz to, vienkārši apstiprinot (nepārprotamā veidā), ka paziņojums par iebildumiem atbilst izlīguma iesniegumu saturam un tāpēc tās apņemas turpināt izlīguma procedūru. [...]

12 Paziņojuma par izlīgumu 2.5. nodaļas “Komisijas lēmums un izlīguma atlīdzība” 28., 30., 32. un 33. punktā ir noteikts:

“28. Pēc tam, kad ir saņemtas pušu atbildes uz paziņojumu par iebildumiem, kas apstiprina gatavību izlīgt, Komisija saskaņā ar Regulu [...] Nr. 773/2004 var turpināt procesu bez citiem procedurāliem pasākumiem un [...] pieņemt galīgo lēmumu saskaņā ar Regulas [...] Nr. 1/2003 7. un/vai 23. pantu. Jo īpaši tas nozīmē to, ka [...] puses nevar pieprasīt mutisku noklausīšanos vai piekļuvi lietas materiāliem pēc tam, kad pušu izlīguma iesniegumi ir atspoguļoti paziņojumā par iebildumiem.

[..]

30. Soda naudas galīgo apmēru konkrētajā lietā nosaka lēmumā, ar ko konstatē pārkāpumu saskaņā ar Regulas [...] Nr. 1/2003 7. pantu un piespriež sodu saskaņā ar minētās regulas 23. pantu.

[..]

32. Ja Komisija nolemj piešķirt lietas dalībniekam atlīdzību par piedalīšanos izlīgumā saskaņā ar šo paziņojumu, tā samazinās piemērojamās soda naudas apmēru par 10 % pēc tam, kad būs piemērota 10 % augstākā pieļaujamā robeža saskaņā ar Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas [...] Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu. [...]

33. Gadījumos, kad izlīgumā iesaistīti arī iecietības pieteikuma iesniedzēji, soda naudas samazinājumu, kas tiem piešķirts par izlīgumu, pievienos iecietības atlīdzībai.”

2006. gada pamatnostādnes

- 13 Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “2006. gada pamatnostādnes”), ir noteikta metodoloģija, ko Komisija izmanto, nosakot naudas sodu, kurš uzliekams uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tie ar nodomu vai aiz neuzmanības pārkāpj LESD 101. vai 102. pantu.
- 14 Atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 10. un 11. punktam:
- “10. Vispirms Komisija nosaka naudas soda pamatsummu katram uzņēmumam vai uzņēmumu apvienībai [..].
11. Tad tā koriģē šo summu, palielinot vai samazinot to [..].”
- 15 2006. gada pamatnostādņu 2. nodaļas “Pamatsummas koriģēšana” 27. punktā ir noteikts:
- “Nosakot naudas sodu, Komisija var ņemt vērā apstākļus, kuru dēļ [..] pamatsummu palielina vai samazina. Komisija to dara uz vispārēja novērtējuma pamata, kurā ņemti vērā visi attiecīgie apstākļi.”
- 16 2006. gada pamatnostādņu 29. punktā, kas ir B iedaļas “Vainu mīkstinoši apstākļi” sākumā, ir paredzēts:
- “Naudas soda pamatsummu var samazināt, ja Komisija konstatē vainu mīkstinošus apstākļus, proti:
- [..]
- ja attiecīgais uzņēmums ir nopietni sadarbojies ar Komisiju, šai sadarbībai pārsniedzot paziņojumā par iecietību noteiktās robežas un tā juridisko pienākumu to darīt,
- [..].”

Paziņojums par iecietību

- 17 Komisijas paziņojuma par atbrīvojumu no sodanaudas un sodanaudas samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – “Paziņojums par iecietību”) B iedaļā “Sodanaudas samazinājums” ietilpstošajos 20.–23. punktā ir paredzēts:
- “20. Uzņēmumi, kas neatbilst iepriekšminētajā A iedaļā izklāstītajiem noteikumiem, var pretendēt uz tās sodanaudas samazinājumu, kas tiem citādi būtu uzlikta.
21. Lai varētu pretendēt uz sodanaudas samazinājumu, uzņēmumam ir jāiesniedz Komisijai pierādījumi par iespējamo pārkāpumu, kas būtiski papildina pierādījumus, kas jau ir Komisijas rīcībā, un tiem jāpārtrauc dalība iespējamajā pārkāpumā ne vēlāk kā pierādījumu iesniegšanas laikā.
22. “Pievienotās vērtības” jēdziens attiecas uz to, ciktāl iesniegtie pierādījumi pēc sava rakstura un detalizētības pakāpes stiprina Komisijas spēju pierādīt attiecīgos faktus. Veicot šādu vērtējumu, Komisija parasti uzskata, ka lielāka vērtība ir rakstiskiem pierādījumiem, kas iegūti laikposmā, uz kuru attiecas fakti, nevis vēlāk iegūtiem pierādījumiem. Tāpat arī uzskata, ka lielāka vērtība ir pierādījumiem, kas tieši attiecas uz attiecīgajiem faktiem, nevis pierādījumiem, kam ir netieša saistība.

23. Visos galīgajos lēmumos, ko Komisija pieņem administratīvās procedūras beigās, Komisija nosaka:
- a) vai uzņēmuma iesniegtajiem pierādījumiem piemīt būtiska papildu vērtība, salīdzinot ar pierādījumiem, kas tajā pašā laikā ir Komisijas rīcībā;
 - b) uzņēmumam piemērojamo sodanaudas samazinājuma līmeni attiecībā pret sodanaudu, kas citādi tiktu uzlikta uzņēmumiem šādā veidā:
 - pirmais uzņēmums, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem: 30–50 % samazinājums,
 - otrais uzņēmums, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem: 20–30 % samazinājums,
 - turpmākie uzņēmumi, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem: samazinājums līdz 20 %.

Lai noteiktu samazinājuma līmeni katrā no minētajām kategorijām, Komisija ņem vērā laiku, kad ir iesniegti pierādījumi, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem, un šo pierādījumu pievienoto vērtību. Tā var ņemt vērā arī uzņēmuma sadarbošanās apjomu un nepārtrauktību pēc pierādījumu iesniegšanas dienas.

Turklāt, ja uzņēmums iesniedz pierādījumus, kas attiecas uz Komisijai iepriekš nezināmiem faktiem, kuri tieši attiecas uz iespējamā karteļa nopietnumu vai ilgumu, Komisija neņem tos vērā, nosakot sodanaudu uzņēmumam, kas iesniedzis šos pierādījumus.”

Tiesvedības priekšvēsture

- 18 Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums, kā tie izriet no pārsūdzētā sprieduma 1.–28. punkta, var tikt apkopoti šādi.
- 19 *Timab*, kas ir *Roullier* grupas, kurā *CFPR* ir aktīvu pārvaldīšanas sabiedrība, meitasuzņēmums, ražo un tirgo ķīmiskas vielas, proti, lopbarības fosfātus (turpmāk tekstā – “LF”).
- 20 *Kemira* grupa bija pirmā, kas Komisiju informēja par slepenu karteli LF jomā, 2003. gada 28. novembrī iesniedzot pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši Paziņojumam par iecietību. Šis pieteikums attiecās uz laikposmu no 1989. gada līdz 2003. gadam.
- 21 Pamatojoties uz *Kemira* grupas sniegto informāciju, 2004. gada 10. un 11. februārī Komisija Francijā un Beļģijā veica pārbaudes uz vietas vairākos uzņēmumos, kas darbojas LF nozarē, tostarp *Timab*.
- 22 Pēc tam trīs citi uzņēmumi iesniedza pieteikumus par atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši Paziņojumam par iecietību.
- 23 Tādējādi 2004. gada 18. februārī *Tessenderlo Chemie NV* iesniedza šādu pieteikumu attiecībā uz visu pārkāpuma laikposmu, proti, 1969.–2004. gadu.
- 24 2007. gada 27. martā *Quimitécnica.com-Comercia e Indústria Química SA* un tās mātesuzņēmums *José de Mello SGPS SA* iesniedza savu pieteikumu atbilstoši Paziņojumam par iecietību.
- 25 2008. gada 14. oktobrī prasītājas tāpat iesniedza pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu tām, kas tika papildināts 2009. gada 28. oktobrī.
- 26 Ar 2009. gada 19. februāra vēstulēm Komisija informēja karteļa dalībniekus, tostarp *Timab*, par procedūras uzsākšanu, lai pieņemtu lēmumu, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, un noteica divu nedēļu termiņu, lai tie varētu rakstveidā paziņot, vai vēlas piedalīties izlīguma apspriešanās Regulas Nr. 773/2004 10.a panta izpratnē.

- 27 Pēc vairākām divpusējām Komisijas un attiecīgo uzņēmumu, tostarp *Timab*, sanāksmēm, kurās tika izklāstīta iebildumu būtība, kā arī uzrādīti to pamatā esošie pierādījumi, Komisija noteica iespējamo naudas sodu diapazonu. Šī aplēse, proti naudas sodu diapazons no 41 līdz 44 miljoniem euro par *Timab* dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā laikā no 1978. gada 31. decembra līdz 2004. gada 10. februārim, šim uzņēmumam tika paziņota 2009. gada 16. septembrī.
- 28 Pēc tam Komisija piešķīra attiecīgajām sabiedrībām, tostarp *Timab*, termiņu oficiālu izlīguma iesniegumu iesniegšanai atbilstoši Regulas Nr. 772/2004 10.a panta 2. punktam. Visi karteļa dalībnieki, izņemot apelācijas sūdzības iesniedzējas, kuras nolēma izstāties no izlīguma procedūras, iesniedza savus izlīguma iesniegumus tiem piešķirtajā termiņā.
- 29 2009. gada 23. novembrī Komisija pieņēma sešus paziņojumus par iebildumiem, kas adresēti apelācijas sūdzības iesniedzējām, no vienas puses, un katram karteļa dalībniekam, kurš pieņēmis izlīgumu, no otras puses.
- 30 Iepazīnušās ar lietas materiāliem un 2010. gada 2. februārī rakstveidā atbildējušas uz paziņojumu par iebildumiem, apelācijas sūdzības iesniedzējas piedalījās 2010. gada 24. februārī notikušajā uzklaušanās.
- 31 2010. gada 20. jūlijā Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kurā tā konstatēja, ka pastāv vienots un turpināts LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpums LF nozarē. Komisija uzskata, ka šis vienotais un turpinātais pārkāpums ir noritējis laikā no 1993. gada 16. septembra līdz 2004. gada 10. februārim un to veidoja lielas Eiropas LF tirgus daļas sadale, piešķirot tirdzniecības kvotas, un klientu sadale starp karteļa dalībniekiem, kā arī cenu un – ja nepieciešams – tirdzniecības nosacījumu saskaņošana.
- 32 No apstrīdētā lēmuma būtībā izriet, ka oriģinālā nolīguma, ko 1969. gadā rakstveidā bija noslēguši pieci galvenie LF ražotāji, mērķis tolaik bija atrisināt jaudas pārpalikuma situāciju Eiropas tirgū. Nolīgumi, kas veido karteli, tika nosaukti par “CEPA” (*Centre d'étude des phosphates alimentaires* [Lopbarības fosfātu pētījumu centrs]). Lai nodrošinātu karteļa darbību un turpinātību, uz šā nolīguma pamata tika pieņemti īpaši papildu līgumi un citi pakārtoti reģionāli nolīgumi. Francijas ražotāju dalība CEPA esot tikusi apstiprināta no 1970. gada. Pēc reorganizācijas, ko īstenojuši karteļa dalībnieki, noslēdzot trīs pakārtotus nolīgumus, minētie dalībnieki 1990. gadu sākumā esot plānojuši atgriezties pie vienotas struktūras “Super CEPA”, kas ietvertu piecas Centrāleiropas valstis, proti, Beļģiju, Vāciju, Nīderlandi, Austriju un Šveici, no vienas puses, kā arī Dāniju, Īriju, Ungāriju, Poliju, Somiju, Zviedriju, Apvienoto Karalisti un Norvēģiju, no otras puses. Sarunas esot notikušas divos līmeņos – “centrālajās sanāksmēs” jeb sanāksmēs “Eiropas līmenī”, kuru laikā esot tikuši pieņemti vispārīgi politiski lēmumi, un “ekspertu sanāksmēs”, kurās valsts vai reģionālā līmenī padziļinātākas sarunas esot veikuši karteļa dalībnieki, kas darbojas attiecīgajā valstī vai reģionā.
- 33 Runājot konkrēti par apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību, no apstrīdētā lēmuma izriet, ka *Timab* tika integrēta “Super CEPA” reģionālajos ietvaros papildus dalībai karteļa Francijas daļā, kad tā sāka eksportēt lielus LF daudzumus no Francijas. Tieši 1993. gada septembrī *Timab* esot sākusi piedalīties “Super CEPA” nolīgumos. Turklāt paralēli *Super CEPA* sanāksmēm tā esot piedalījusies sanāksmēs, kas attiecās uz Franciju un Spāniju.
- 34 Tādējādi, apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatējot, ka prasītājas ir pārkāpušas LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu LF nozarē, Komisija šā lēmuma 2. pantā ir solidāri uzlikusi *Timab* un *CFPR* naudas sodu EUR 59 850 000 apmērā. Lai aprēķinātu šo naudas sodu, Komisija balstījās uz 2006. gada pamatnostādņem.
- 35 2010. gada 20. jūlijā Komisija pieņēma arī lēmumu C(2010) 5004, galīgā redakcija, šajā pašā lietā, kura adresāti bija dalībnieki, kas bija piekrituši piedalīties izlīguma procedūrā un bija iesnieguši izlīguma iesniegumus.

Tiesvedība Vispārējā tiesā uz pārsūdzētais spriedums

- 36 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 1. oktobrī, *Timab* un *CFPR* cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu un, pakārtoti, atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu, ciktāl Komisija ir apgalvojusi, ka tās ir piedalījušās ar tirdzniecības nosacījumiem un kompensāciju sistēmu saistītajās darbībās. Katrā ziņā prasītājas lūdza grozīt apstrīdētā lēmuma 2. pantu un būtiski samazināt tām solidāri uzliktā naudas soda apmēru.
- 37 Prasītājas izvirzīja vairākus pamatus savu prasījumu atcelt apstrīdēto lēmumu pamatošanai, kuri var tikt iedalīti trijās grupās. Pirmā šo pamatu grupa attiecās uz izlīguma procedūru. Prasītājas būtībā pārmeta Komisijai, ka tā uzņēmumam, kas bija izstājies no izlīguma procedūras, bija piemērojusi augstāku naudas sodu par izlīguma apspriešanā paredzētā diapazona augstāko apmēru.
- 38 Otrā minēto pamatu grupa attiecās uz noteiktām darbībām, kas veidoja attiecīgo karteli, proti, kompensāciju mehānismu un tirdzniecības nosacījumiem. Šajā otrajā pamatu grupā prasītājas būtībā uzskatīja, ka Komisija ir kļūdaini vainojusi par visām apgalvotajām darbībām visus uzņēmumus, nešķirojot atsevišķos pārkāpuma laikposmus un dažādo uzvedību. Tādējādi Komisija esot liegusi prasītājām tiesības lietderīgi iesniegt savus apsvērumus par nepamatotajiem iebildumiem par dalību dažās no šīm darbībām, proti, kompensāciju mehānismā un saskaņotā tirdzniecības nosacījumu noteikšanā.
- 39 Trešā pamatu grupa attiecās uz vairākiem naudas soda apmēra aprēķināšanas aspektiem. Šīs trešās pamatu grupas ietvaros prasītājas būtībā kritizēja dažādus naudas soda apmēra aspektus vai tam piemērojamus noteikumus, apgalvojot, ka ir ticis pārkāpts Regulas Nr. 1/2003 23. pants, ir tikusi pieļauta acīmredzama kļūda pārņemto darbību smaguma vērtējumā un acīmredzama kļūda vainu mikstinošu apstākļu vērtējumā, nesamērīgi ir ticis samazināts atbilstoši iecietības programmai piešķirtais samazinājums un ir tikusi pieļauta acīmredzama kļūda maksātspējas vērtējumā. Turklāt prasītājas apgalvoja, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, sodu individualizācijas principu un samērīguma principu.
- 40 Lai pamatotu savus prasījumus, kas pakārtoti attiecās uz naudas soda apmēra samazinājumu, prasītājas galvenokārt bija norādījušas divus argumentus. Ar pirmo no šiem argumentiem tās būtībā centās panākt “smaguma likmes” samazinājumu. Ar otro tās lūdza papildus samazinājumam par sadarbību atbilstoši Paziņojumam par iecietību piešķirt papildu naudas soda samazinājumu par sadarbību ārpus šā paziņojuma tvēruma, ņemot vērā, ka tās nebija apstrīdējušas notikumus kopš 1993. gada 16. septembra.
- 41 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa minēto prasību noraidīja kopumā.

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesā

- 42 *Timab* un *CFPR* prasījumi Tiesai ir šādi:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu;
- nosūtīt lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā pienācīgi samazinātu naudas soda apmēru;
- pakārtoti, atzīt, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu nesaprātīga tiesvedības ilguma dēļ, un
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

43 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt apelācijas sūdzību un
- piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par lūgumu atkārtoti sākt procesa mutvārdu daļu

- 44 Pēc ģenerāladvokāta secinājumu nolasīšanas apelācijas sūdzības iesniedzējas vēstulē, kas Tiesā reģistrēta 2016. gada 1. septembrī, lūdza atbilstoši Tiesas Reglamenta 83. pantam atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu.
- 45 Šā lūguma pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka Tiesai nav pietiekami tikuši izskaidroti, pirmkārt, apstākļi, kādos tās ir izstājušās no izlīguma procedūras, un tātad saistība starp šo procedūru un parasto administratīvo procesu, un, otrkārt, dažu apelācijas pamatu piemērojamība. Šajā kontekstā apelācijas sūdzības iesniedzējas tostarp uzskata, ka – atšķirībā no ģenerāladvokāta secinājumu 51. un 52. punktā konstatētā – tām neesot bijis nekāda nodoma novirzīt izlīguma procedūru savā labā un ka – pretēji ģenerāladvokāta secinājumos norādītajam – apelācijas sūdzības pamatos tomēr ir tikuši sagrozīti fakti un pierādījumi.
- 46 Turklāt tās uzskata, ka daži juridiskie argumenti par naudas soda aprēķināšanu, it īpaši jautājums par samazinājumiem sadarbības dēļ, nav tikuši apspriesti.
- 47 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 83. pantu Tiesa jebkurā brīdī, uzklusējusi ģenerāladvokātu, var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai arī ja lieta ir jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas nav apspriedušas (spriedums, 2015. gada 9. jūlijs, *InnoLux/Komisija*, C-231/14 P, EU:C:2015:451, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Šajā gadījumā Tiesa pēc ģenerāladvokāta uzklusēšanas uzskata, ka tā ir pietiekami informēta, lai taisītu spriedumu, un ka lieta nav jāizskata, pamatojoties uz argumentiem, kurus lietas dalībnieki neesot apsprieduši.
- 49 Līdz ar to lūgums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu ir jānoraida.

Par apelācijas sūdzību

Par pirmo pamatu, kas attiecas uz pierādīšanas pienākuma noteikumu neievērošanu un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 50 Ar pirmo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzējas pārmet Vispārējai tiesai pierādīšanas pienākuma neievērošanu un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ciktāl tā pārsūdzētā sprieduma 114. un 117. punktā uzskatīja, ka tām izlīguma procedūrā ir jāpierāda, ka tās nav piedalījušās kartelī pirms 1993. gada.
- 51 Pārsūdzētā sprieduma 114. punktā apgalvojot, ka “Komisija likumīgi ir varējusi uzskatīt, ka prasītājas bija iesaistītas vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada”, lai arī šis jēdziens esot juridiskā kvalifikācija, kura apelācijas sūdzības iesniedzējam nebija ne jāpierāda, ne pat jāatspēko izlīguma procedūrā, Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi vajadzīgos pierādīšanas standartus.

- 52 Šajā ziņā tās konstatē, ka pierādījumi, kas ir jāsniedz Komisijai, nevar būt atšķirīgi atkarībā no tā, vai notiek izlīguma procedūra vai parastais process. Tomēr, tā kā pārsūdzētajā spriedumā ir apstiprināta Komisijas argumentācija, kas ir balstīta uz zemāku pierādīšanas standartu, nekā ir prasīts, tas būtu jāatceļ.
- 53 Komisija uzskata, ka šis pirmais pamats ir jānoraida, galvenokārt, kā neefektīvs vai, pakārtoti, kā nepieņemams un katrā ziņā kā nepamatots.
- 54 Šis pamats vispirms jau esot neefektīvs, jo apstrīdētais lēmums, kura tiesiskumu ir apstiprinājusi Vispārējā tiesa, ir ticis pieņemts parastā procesa ietvaros pēc tam, kad *Timab* izstājās no izlīguma procedūras. Šis pirmais pamats attiecas uz laikposmu no 1978. gada līdz 1993. gadam, kas attiecībā uz *Timab* netika apstiprināts. Tādējādi, pat ja šis pamats būtu pamatots, tas nekādi neietekmētu strīda, kurš attiecas uz naudas sodu, ko parastā administratīvā procesa beigās Komisija ir uzlikusi *Timab* par laikposmu no 1993. gada līdz 2004. gadam, iznākumu.
- 55 Vēl Komisija konstatē, ka Vispārējā tiesa nevienā brīdī nav uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējam būtu jāpierāda nepiedalīšanās kartelī laikposmā no 1978. gada līdz 1993. gadam un ka katrā ziņā Vispārējās tiesas formulētie konstatējumi pārsūdzētā sprieduma 114. un 117. punktā esot neatkarīgs faktu vērtējums, ko Tiesa nevar pārbaudīt.
- 56 Visbeidzot, Komisija norāda, ka netiek apstrīdēts, ka tai ir pierādīšanas pienākums gan parastajā procesā, gan izlīguma procedūrā. Komisija uzskata, ka, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējas nekādi nav kritizējušas pirmo vērtējumu, ko Komisija veica, ņemot vērā tās rīcībā esošo informāciju, šī iestāde varēja pamatoti secināt, ka tās analīze tiek pieņemta, *a fortiori* tad, ja šī informācija izriet no pašu uzņēmumu paziņojumiem pieteikumos piemērot iecietības programmu un no to atbildēm uz informācijas pieprasījumiem. Tieši piemērojot šos pamatprincipus, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija varēja likumīgi uzskatīt, ka *Timab* piedalījās vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada.
- 57 Šajā kontekstā Komisija piebilst, ka Vispārējā tiesa ir arī atgādinājusi, ka pēc apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildē uz paziņojumu par iebildumiem formulētajiem argumentiem tā no jauna izvērtēja tās rīcībā esošo informāciju un secināja, ka šī informācija neļauj pierādīt apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību kartelī pirms 1993. gada. Tādējādi Vispārējā tiesa esot pamatoti konstatējusi, ka Komisija ir ievērojusi piemērojamās tiesību normas pierādīšanas standartu jomā, katrā procedūras posmā ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju.

Tiesas vērtējums

- 58 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pierādījumu jomā piemērojamo normu apgalvota neievērošana ir tiesību jautājums, kas apelācijas tiesvedības stadijā ir pieņemams (šajā ziņā skat. spriedumus, 2008. gada 10. jūlijs, *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala*, C-413/06 P, EU:C:2008:392, 44. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo* u.c./Komisija, C-70/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:351, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 59 Tādējādi Tiesai ir jāpārbauda, vai, pārbaudot tai iesniegtos pierādījumus, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārkāpjot vispārējus tiesību principus, tādus kā nevainīguma prezumpcija un pierādīšanas jomā piemērojamie noteikumi, tādi kā tie, kas attiecas uz pierādīšanas pienākumu (šajā ziņā skat. spriedumus, 1999. gada 8. jūlijs, *Hüls*/Komisija, C-199/92 P, EU:C:1999:358, 65. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo* u.c./Komisija, C-70/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:351, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 60 Tādējādi, pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šis pamats ir pieņemams.

- 61 Pēc būtības ir jāatgādina, ka prasības pieteikumā, ko prasītājas bija iesniegušas Vispārējā tiesā, kā tostarp izriet no pārsūdzētā sprieduma 48. punkta, tās atsaucās uz kļūdu tiesību piemērošanā un acīmredzamu kļūdu Komisijas veiktajā faktu vērtējumā, jo tā sākotnēji ir uzskatījusi, ka tās bija piedalījušās vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada. Apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka, ņemot vērā Komisijas rīcībā esošos dokumentus, tai bija jāsecina, ka tās nepiedalījās vispārējā kartelī pirms 1993. gada. Šī kvalifikācijas kļūda izrietot no nepietiekamas lietas materiālu analīzes un liecinot tāpat par to, ka Komisija nav ievērojusi savu pienākumu rūpīgi un objektīvi izvērtēt tai uzticēto lietu.
- 62 Atbildot uz šo iebildumu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 108.–118. punktā analizēja jautājumu par to, vai Komisija sākotnēji bija pietiekami izvērtējusi prasītāju lietas materiālus saistībā ar tām pārņemto pārkāpumu vai arī tā bija nepareizi interpretējusi to sniegto informāciju.
- 63 Šajā ziņā pēc tam, kad pārsūdzētā sprieduma 109.–112. punktā Vispārējā tiesa bija izvērtējusi prasītāju lūgumu tām piemērot Paziņojumu par iecietību un to atbildes uz informācijas pieprasījumiem un tad pārsūdzētā sprieduma 113. punktā konstatējusi, ka netiek apstrīdēts, ka savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem prasītājas ir norādījušas, ka *Timab* nepiedalījās vienotā un turpinātā pārkāpumā laikposmā no 1978. gada līdz 1993. gadam, pārsūdzētā sprieduma 114. punktā tā secināja, ka, ņemot vērā tās rīcībā esošos dokumentus, “Komisija likumīgi ir varējusi uzskatīt, ka prasītājas bija iesaistītas vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada”.
- 64 Lai arī var pamatoti tikt uzskatīts, ka, apstiprinot vienkāršu Komisijas ticību, Vispārējā tiesa prasītājam uzlika tām neesošu pienākumu pierādīt, ka tās nebija pievienojušās kartelim pirms 1993. gada, šis pirmais pamats neļauj atcelt ne pārsūdzēto spriedumu, ne arī apstrīdēto lēmumu.
- 65 Proti, kā ir ticis atgādināts konkrēti pārsūdzētā sprieduma 1. punktā, prasītājas ir tikušas sodītas par dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā par laikposmu no 1993. gada līdz 2004. gadam. Prasītāju Vispārējā tiesā izvirzītais iebildums, kurš ir atgādināts šā sprieduma 61. punktā, bija paredzēts, lai norādītu, ka Komisijai, ņemot vērā tās rīcībā esošos pierādījumus, bija jāsecina, ka tās nav piedalījušās kartelī pirms 1993. gada. Tādējādi minētais iebildums katrā ziņā nekādi nevar ietekmēt pamatlietu, jo tas attiecas uz laikposmu, par kuru apelācijas sūdzības iesniedzējas nav tikušas sodītas. Tāpat Vispārējai tiesai bija jānoraida šis iebildums kā neefektīvs.
- 66 Līdz ar to Vispārējās tiesas nolēmums pārsūdzētā sprieduma 118. punktā noraidīt iebildumu par to, ka Komisija neesot kārtīgi iepazinusies ar lietas materiāliem, atbilstoši šā sprieduma 65. punktā norādītajam formulējumam ir pamatots ar citiem tiesību pamatiem. Tādēļ ir jāveic šo pamatu aizstāšana.
- 67 Līdz ar to pirmais pamats nevar tikt apmierināts.

Par otro pamatu, kas attiecas uz tiesību sevi neapsūdzēt un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, kā arī uz Vispārējās tiesas neierobežotas kompetences neievērošanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 68 Otrais pamats ir par pārsūdzētā sprieduma 94.–190. punktu un sastāv no trim daļām.
- 69 Otrā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību, ciktāl tā neesot ievērojusi to tiesības sevi neapsūdzēt.
- 70 Šīs pirmās daļas pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzējas vispirms norāda, ka informācija, kas tikusi sniegta gan izlīguma procedūrā, gan pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu, nav kvalificējama kā “atzīšanās”. Vēl tās konstatē, ka no pieteikuma piemērot iecietības programmu nevarot tikt automātiski secināts, ka tās atzīst dalību pārkāpumā, jo tā iesniedzējs joprojām var

apstrīdēt faktus un Komisijas veikto šo faktu kvalifikāciju. Visbeidzot, apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka atbildības par pārkāpumu atzīšana izlīguma procedūrā notiek, tikai iesniedzot oficiālu izlīguma iesniegumu, ko tās neesot vēlējušās darīt. Tādējādi, to pieteikumā piemērot iecietības programmu un izlīguma procedūrā formulētos paziņojumus automātiski pielīdzinot “atzīšanās” sniegšanai, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību, ciktāl tā neesot ievērojusi to tiesības sevi neapsūdzēt.

- 71 Ar otrā pamata otro daļu apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci, jo tā nav pārbaudījusi, vai Komisijai ir pierādīšanas pienākums attiecībā uz “atzīšanās” kvalificēšanu, lai arī šāda kvalifikācija nevienā brīdī neesot izrietējusi no šīs iestādes rīcībā esošajiem dokumentiem. Tomēr šī kvalifikācija esot būtiski ietekmējusi to dalības pārkāpumā ilgumu un līdz ar to – naudas soda apmēra, kā arī atbilstošo samazinājumu vērtējumu.
- 72 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, pirmkārt, ka informācijas, ko tās ir paziņojušas Komisijai, kā arī lietas materiāliem citu uzņēmumu pievienoto dokumentu analīze ir ļāvusi noteikt, ka to dalība sanāksmēs bija tikai gadījuma rakstura un ka, otrkārt, pret to, ka esot tikusi sniegta “atzīšanās”, liecinot ļoti daudzi lietas materiālos iekļautie dokumenti.
- 73 Otrā pamata trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas atsauca uz to, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi tiesības uz aizstāvību.
- 74 Šajā trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas konstatē, ka Vispārējā tiesa ir balstījusies uz iekšējiem paziņojumiem par triju divpusējo sanāksmju, kas notikušas 2009. gadā starp apelācijas sūdzības iesniedzējām un Komisiju, protokolēm. It īpaši Vispārējā tiesa esot balstījusies uz otro iekšējo paziņojumu, atbilstoši kuram tās esot “atzinušās” dalībā apgalvotajā pārkāpumā laikposmā no 1978. gada līdz 1992. gadam. Viens no šiem iekšējiem paziņojumiem esot ticis sniegts tikai pēc rakstveida procesa, pārkāpjot sacikstes principu. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dokumenta nepaziņošana administratīvā procesa laikā ir tiesību uz aizstāvību pārkāpums, ja Komisija ir balstījusies uz šo dokumentu, lai pamatotu savu iebildumu par pārkāpuma pastāvēšanu, un ja šis iebildums varēja tikt pierādīts, tikai atsaucoties uz minēto dokumentu, kā tas esot bijis šajā lietā. Apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka, pat ja Komisija varēja balstīties uz šiem iekšējiem paziņojumiem, Vispārējā tiesa, ciktāl tā nav pārbaudījusi, vai ir tikuši ievēroti pierādīšanas standarti, tātad esot pārkāpusi tiesības uz aizstāvību.
- 75 Replikas rakstā apelācijas sūdzības iesniedzējas piebilst, ka pārsūdzētais spriedums esot jāatceļ tādēļ, ka Vispārējā tiesa, pārkāpjot savu neierobežoto kompetenci, esot balstījusies tikai uz “tiesisku paļāvību”, kas Komisijai varēja būt par *Timab* vainu, lai arī šī vaina esot balstīta tikai uz “atzīšanos”, kas it kā neesot tikusi apstrīdēta.
- 76 Komisija vispirms, pamatojoties uz argumentiem, kas jau ir tikuši minēti pirmā pamata ietvaros un ir norādīti šā sprieduma 54. punktā, uzskata, ka otrais pamats ir neefektīvs. Šajā ziņā tā uzsver, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas balstās uz pieņēmumu, ka apstrīdētā “atzīšanās” “izšķiroši [ir] ietekmē[jusi] naudas soda apmēru”. Tomēr šis konstatējums esot kļūdainis, jo šī atzīšanās attiecas uz laikposmu pirms laikposma, par kuru tās ir tikušas sodītas.
- 77 Pakārtoti Komisija konstatē, ka otrais pamats ir jānoraida visās trijās tā daļās kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.
- 78 Attiecībā uz otrā pamata pirmo daļu Komisija apgalvo, ka pieteikumi par iecietības programmas piemērošanu pēc būtības attiecas uz uzņēmumiem, kas ir piedalījušies karteli un to atzīst. Līdz ar to, izņemot, ja uzņēmums maina savu nostāju, kas ir iespējams jebkurā brīdī, Komisija var pamatoti uzskatīt, ka pieteikums par iecietības programmas piemērošanu nozīmē, ka attiecīgais uzņēmums

atzīst savu dalību pārkāpumā, par kuru tas ziņo, neatkarīgi no tā, vai šī atzīšana tiek kvalificēta kā “atzīšanās” vai ar citu terminu. Šāds konstatējums neesot tiesību sevi neapsūdzēt pārkāpums, jo sevi apsūdzoši paziņojumi attiecīgajā gadījumā ir brīvprātīgi.

- 79 Šajā kontekstā Komisija uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju argumenti, kas izvirzīti šīs pirmās daļas ietvaros, rodas izlīguma procedūras sajaukšanas ar procedūru, kas saistīta ar pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu, dēļ. Proti, informācija, uz kuru tā ir balstījusies, lai uzskatītu, ka *Timab* ir piedalījusies pārkāpumā pirms 1993. gada, nebija balstīta uz apgalvoto atzīšanu izlīguma procedūras ietvaros, bet izrietēja no paziņojumiem pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu. Tādējādi, tā kā nebija pretrunu, Komisija ar šādu pamatojumu apsprieda izlīgumu. Tādējādi Komisija izlīguma procedūrā – un vēlāk Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 94. punktā – varēja, nepārkāpjot tiesības uz aizstāvību, kvalificēt *Timab* paziņojumus par laikposmu no 1978. gada līdz 1993. gadam kā “atzīšanos”, jo šie paziņojumi nekā citādi netika paskaidroti.
- 80 Komisija piebilst, ka, tiklīdz *Timab* mainīja savu nostāju, tā ņēma vērā jauno sniegto informāciju, un tādēļ saistībā ar pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu sniegtā “atzīšanās” nebija uzskatāma par nemateriālu vērtību. Tādējādi tiesības uz aizstāvību esot vienmēr tikušas ievērotas, un nevarot tikt apstiprināts, ka būtu pieļauts tiesību sevi neapsūdzēt pārkāpums.
- 81 Attiecībā uz otrā pamata otro daļu Komisija būtībā apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju sniegtie apsvērumi, lai pamatotu apgalvojumu, ka tai esot bijis jāsecina, ka *Timab* nebija ilgstoši piedalījusies kartelī kopš 1978. gada, ir fakti un tādat neietilpst Tiesas kompetencē. Turklāt Komisija uzskata, ka Vispārējā tiesa esot pilnībā pārbaudījusi “atzīšanās” kvalifikāciju ar visām no tā izrietošajām sekām.
- 82 Runājot par otrā pamata trešo daļu, Komisija konstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajam argumentam attiecībā uz to iekšējiem paziņojumiem, kas esot bijuši “atzīšanās” kvalifikācijas pamatā, neesot nozīmes. Proti, pirmkārt, šie it kā “nepaziņotie” dokumenti nav bijuši lēmuma pamatā, jo šis lēmums tieši neattiecas uz laikposmu, uz kuru attiecas šī “atzīšanās”. Otrkārt, minētā “atzīšanās” izrietot nevis no pašām pārrunām par izlīgumu, bet no paziņojumiem, kas tikuši sniegti pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu pamatojumam, kas ir procedūra, kura noteikti nozīmē dalības pārkāpumā atzīšanu saistībā ar attiecīgajiem faktiem.

Tiesas vērtējums

- 83 Attiecībā uz otrā pamata pirmo daļu ir jāatgādina – kā pārsūdzētā sprieduma 120. punktā to ir darījusi Vispārējā tiesa –, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisija ir tiesīga uzlikt uzņēmumam pienākumu tai iesniegt visas ziņas, kas vajadzīgas par faktiem, ko tas varētu zināt, taču tā nevar šādam uzņēmumam uzlikt pienākumu sniegt atbildes, kas varētu ietvert tā atzīšanos pārkāpumā, kurš ir jāpierāda Komisijai (skat. spriedumu, 2005. gada 14. jūlijs, *ThyssenKrupp*/Komisija, C-65/02 P un C-73/02 P, EU:C:2005:454, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 84 Tomēr – kā Vispārējā tiesa tāpat ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 120. punktā –, lai arī Komisija nevar piespiest uzņēmumu atzīties dalībā pārkāpumā, tai nav liegts, nosakot naudas soda apmēru, ņemt vērā palīdzību, ko šis uzņēmums ir sniedzis brīvprātīgi, lai pierādītu pārkāpuma esamību (skat. spriedumu, 2005. gada 14. jūlijs, *ThyssenKrupp*/Komisija, C-65/02 P un C-73/02 P, EU:C:2005:454, 50. punkts).
- 85 Tāpat Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka Komisija naudas soda apmēra noteikšanā var ņemt vērā palīdzību, ko tai ir sniedzis attiecīgais uzņēmums, lai vieglāk konstatētu pārkāpuma esamību, un it īpaši apstākli, ka uzņēmums atzīst savu dalību pārkāpumā (skat. spriedumu, 2005. gada 14. jūlijs, *ThyssenKrupp*/Komisija, C-65/02 P un C-73/02 P, EU:C:2005:454, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 86 No minētā izriet, ka, lai tiktu pārkāptas tiesības nepalīdzēt sevi apsūdzēt, attiecīgajam uzņēmumam ir jābūt pienākumam sniegt informāciju vai datus, kas var pierādīt pārkāpumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2002. gada 15. oktobris, *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 275. punkts).
- 87 Šajā gadījumā no pārsūdzētā sprieduma 94. un 190. punkta izriet, ka atbilstoši Paziņojumam par iecietību apelācijas sūdzības iesniedzēju paziņojumi izlīguma procedūras ietvaros ir pašu pilnīgi brīvprātīgi sniegti. Turklāt pārsūdzētā sprieduma 120. punktā Vispārējā tiesa ir norādījusi, ka no tai iesniegtajiem lietas materiāliem nekādi neizriet, ka Komisija būtu mēģinājusi ietekmēt apelācijas sūdzības iesniedzēju izvēli.
- 88 Tādējādi Vispārējā tiesa ir ievērojusi apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesības uz aizstāvību. Līdz ar to otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.
- 89 Runājot par otrā pamata otro daļu, pietiek atgādināt, ka saskaņā ar LESD 256. panta 1. punkta otro daļu un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu apelācijas sūdzības iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir konstatēt un izvērtēt atbilstošos faktus, kā arī tai iesniegtos pierādījumus. Šo faktu un šo pierādījumu vērtējums, izņemot to sagrozīšanas gadījumus, tātad nav tiesību jautājums, kas būtu pakļauts pārbaudei Tiesā apelācijas tiesvedībā (it īpaši skat. rīkojumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Faci/Komisija*, C-291/14 P, nav publicēts, EU:C:2015:398, 31. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī šajā saistībā – spriedumu, 2016. gada 21. janvāris, *Galp Energía España u.c./Komisija*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 46. punkts un tajā minētā judikatūra). Šādai sagrozīšanai ir skaidri jāizriet no lietas materiāliem, lai nebūtu jāveic jauna faktu un pierādījumu izvērtēšana (it īpaši skat. rīkojumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Faci/Komisija*, C-291/14 P, nav publicēts, EU:C:2015:398, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 90 Šajā gadījumā, piesedzoties ar to, ka Vispārējā tiesa it kā neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci, patiesībā apelācijas sūdzība ir vērsta uz to, lai Tiesa no jauna izvērtētu lietas materiālos iekļauto informāciju, ko apelācijas sūdzības iesniedzējas un citi karteļa dalībnieki administratīvajā procesā ir sniegušas Komisijai, nenorādot, ka šī informācija kādā veidā būtu tikusi sagrozīta. Līdz ar to šī otrā pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepieņemama.
- 91 Runājot par otrā pamata trešo daļu, apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka, pārsūdzētā sprieduma 94. punktā piešķirot noteicošu pierādījuma spēku izlīguma procedūras ietvaros organizēto divpusējo sanāksmju iekšējiem paziņojumiem, it īpaši otrajam no šiem paziņojumiem, saskaņā ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzējas atzīstas dalībā pārkāpumā laikposmā no 1978. gada līdz 1992. gadam, un minētā pārsūdzētā sprieduma 114. punktā konstatējot, ka Komisija “likumīgi ir varējusi uzskatīt, ka prasītājas bija iesaistītas vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada”, nepārbaudot, vai ir tikuši ievēroti pierādīšanas standarti, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību un neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci.
- 92 Tādējādi šajā otrā pamata trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas – tāpat kā tās to ir darījušas pirmā pamata ietvaros – atsaucas uz noteikumu pierādīšanas pienākuma jomā neievērošanu un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.
- 93 Tomēr, pat ja būtu pamatoti uzskatīt, ka, piešķirot noteicošu nozīmi triju divpusējo sanāksmju, kas ir notikušas izlīguma procedūras ietvaros, protokolu iekšējiem paziņojumiem un apstiprinot Komisijas vienkāršo paļāvību uz to, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas ir piedalījušas pārkāpumā kopš 1978. gada, Vispārējā tiesa nav pārbaudījusi vajadzīgos pierādījumu standartus un tādējādi nav ievērojusi tiesības uz aizstāvību, šī otrā pamata trešā daļa nevar būt veiksmīga.
- 94 Proti, kā ir ticis atgādināts šā sprieduma 65. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzējas tika sodītas par dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā par laikposmu no 1993. gada līdz 2004. gadam. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēju Vispārējā tiesā izvirzītais iebildums, kurš ir atgādināts šā sprieduma

61. punktā, bija paredzēts, lai norādītu, ka Komisijai, ņemot vērā tās rīcībā esošos pierādījumus, bija jāsecina, ka tās nepiedalījās kartelī pirms 1993. gada. Tādējādi minētais iebildums katrā ziņā nekādi nevar būt veiksmīgs, jo tas attiecas uz laikposmu, par kuru apelācijas sūdzības iesniedzējas nav tikušas sodītas. Tātad Vispārējai tiesai bija jānoraida šis iebildums kā neefektīvs.

- 95 Kā ir ticis konstatēts šā sprieduma 66. punktā, līdz ar to Vispārējās tiesas nolēmums pārsūdzētā sprieduma 118. punktā – noraidīt iebildumu par to, ka Komisija neesot kārtīgi iepazinusies ar lietas materiāliem, – ir pamatots ar citiem tiesību pamatiem. Tādēļ ir jāveic šo pamatu aizstāšana.
- 96 Līdz ar to šī [otrā] pamata trešā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par trešo pamatu, kā arī par ceturtdā pamata pirmās un otrās daļas otro punktu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci un savā spriedumā norādījusi pretrunīgu pamatojumu

Par Vispārējās tiesas neierobežotās kompetences neievērošanu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 97 Ar trešo pamatu, kā arī ceturtdā pamata pirmās un otrās daļas otro punktu, kas konkrēti attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 78., kā arī 90.–96. punktu un kas ir jāizvērtē kopā, apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka, apstiprinot apstrīdēto lēmumu un tādējādi pietiekami nepārbaudot visus tām ar apstrīdēto lēmumu uzliktā naudas soda elementus, Vispārējā tiesa neesot ievērojusi savas neierobežotās kompetences tvērumu un šajā saistībā esot norādījusi pretrunīgu pamatojumu spriedumā.
- 98 Trešajā pamatā apelācijas sūdzības iesniedzējas konkrētāk apgalvo, ka Vispārējā tiesa neesot pienācīgi īstenojusi savu neierobežoto kompetenci, ciktāl tā uzskatījusi, ka apgalvotie “jaunatklatie apstākļi”, kas ļāvuši Komisijai pēc apelācijas sūdzību iesniedzēju izstāšanās no izlīguma procedūras uzlikt būtiski lielāku naudas sodu par daudz mazāku pārkāpuma ilgumu, bija apelācijas sūdzības iesniedzēju atteikšanās no it kā sniegtās “atzīšanās”, nepārbaudot, vai šie “jaunatklatie apstākļi” ir patiesi. Apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka pēc minētās izstāšanās lietas materiāliem netika pievienots neviens jauns faktiskais apstāklis. Vienīgais jaunatklatais apstāklis, ja tāds vispār ir, esot bijusi rūpīgāka Komisijas veikta faktu izvērtēšana, kas esot likusi tai atzīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas nav piedalījušās attiecīgajā pārkāpumā kopš 1978. gada, lai gan tai tas esot bijis jākonstatē jau izlīguma procedūras posmā.
- 99 Komisija galvenokārt apgalvo, ka šis pamats ir jānoraida kā neefektīvs, jo tas ir balstīts uz neatbilstošu izlīguma procedūras laikā esošas situācijas salīdzinājumu ar situāciju, kas noteica apstrīdētā lēmuma pieņemšanu, jo, kā to esot pareizi izklāstījusi Vispārējā tiesa, tad, kad ir notikusi izstāšanās no izlīguma procedūras, parastā procesa beigās pieņemtais lēmums esot bijis jāizvērtē, ņemot vērā tikai tā priekšvēsturi. Tā piebilst, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas izkropļo Vispārējās tiesas atzinumus pārsūdzētā sprieduma atstāstījumā. Proti, šī iestāde uzskata, ka pārsūdzētā sprieduma 90. punktā Vispārējās tiesas minētais jaunatklatais apstāklis ir nevis jauna situācijas analīze, ko tā ir veikusi pēc pašas iniciatīvas, bet atšķirīgs skaidrojums, ko *Timab* pirmo reizi ir sniegusi, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, kura mērķis tieši ir sniegt uzņēmumiem iespēju izklāstīt savu viedokli, lai nodrošinātu sacīkstes principa ievērošanu parastā procesa ietvaros.
- 100 Pakārtoti Komisija apgalvo, ka attiecīgais pamats ir nepieņemams, jo Vispārējā tiesa esot pārbaudījusi apstrīdētā lēmuma tiesiskumu, izvērtējot visus pierādījumus, kas tikuši ņemti vērā, aprēķinot naudas sodu, kas ietilpst tās neierobežotajā kompetencē, un tas ir faktisko apstākļu izvērtējums, kas nav veicams apelācijas tiesvedībā.

- 101 Ceturtā pamata pirmās daļas otrajā punktā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa arī neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci, atturoties novērst kļūdas, pretrunas vai nekoncekvences, kas esot pieļautas Komisijas veiktajā pārkāpuma vērtējumā. Tās pārmet Vispārējai tiesai, ka tādējādi tā kļūdaini esot apstiprinājusi gandrīz pilnīgu tādu naudas sodu samazinājumu atcelšanu, kas tika piešķirti atbilstoši iecietības programmai vai kas varētu tikt piešķirti, pamatojoties uz 2006. gada pamatnostādņu 29. punktu.
- 102 Komisija uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītie iebildumi ir jānoraida, jo Vispārējā tiesa ir padziļināti pārbaudījusi veikto naudas soda aprēķinu, it īpaši saistībā ar to sadarbību piešķirtos samazinājumus. Turklāt apgalvotās pretrunas vai nesaskaņas, kas šajā saistībā ir tikušas minētas, neesot pamatotas.
- 103 Ceturtā pamata otrās daļas otrā punkta pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Komisijai jau izlīguma procedūras posmā esot bijis jānorāda, ko tā kvalificē kā “jaunatklātos apstākļus”, proti, neiespējamību pierādīt dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada. Tādējādi Vispārējā tiesa, atturoties ņemt vērā Komisijas kļūdas tās pārkāpuma vērtējumā izlīguma procedūras posmā un tādējādi apstiprinot gandrīz pilnīgu naudas soda samazinājuma atcelšanu, neesot īstenojusi savu neierobežoto kompetenci.

– Tiesas vērtējums

- 104 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka saistībā ar to Komisijas lēmumu pārbaudi tiesā, ar kuriem tā izlemj uzlikt naudas sodu vai kavējuma naudu par konkurences noteikumu pārkāpumu, papildus LESD 263. pantā paredzētajai tiesiskuma pārbaudei Savienības tiesai ir neierobežota kompetence, kas tai atbilstoši LESD 261. pantam ir atzīta ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu un kas to pilnvaro aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (it īpaši skat. spriedumu, 2016. gada 9. jūnijs, *Repsol Lubricantes y Especialidades* u.c./Komisija, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 84. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 105 Tāpat ir jāatgādina, ka Tiesai, apelācijas tiesvedībā lemjot par tiesību jautājumiem, taisnīguma apsvērumu dēļ nav ar savu vērtējumu jāaizstāj Vispārējās tiesas vērtējums, kuru tā, īstenojot tai piešķirto neierobežoto kompetenci, veikusi, lemjot par to naudas sodu apmēru, kas uzņēmumiem ir piemēroti par Savienības tiesību pārkāpumu (it īpaši skat. spriedumu, 2016. gada 9. jūnijs, *Repsol Lubricantes y Especialidades* u.c./Komisija, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 81. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 106 Tikai tad, ja Tiesa uzskatītu, ka sankcijas līmenis ir ne vien neatbilstošs, bet arī tādā mērā pārmērīgs, ka tas varētu tikt uzskatīts par nesamērīgu, tai būtu jākonstatē kļūda tiesību piemērošanā, ko Vispārējā tiesa būtu pieļāvusi, nosakot neatbilstošu naudas soda apmēru (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Repsol Lubricantes y Especialidades* u.c./Komisija, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 82. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 107 Šajā gadījumā, kā secinājumu 23. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Vispārējā tiesā uzdotais jautājums bija nevis par to, vai bija pamatoti uzlikt lielāku naudas sodu par isāku pārkāpuma ilgumu, kā būtībā norāda apelācijas sūdzības iesniedzējas, bet drīzāk par to, vai Komisija pareizi bija pamatojusi apstrīdētajā lēmumā uzliktā naudas soda aprēķinu un, pieņemot savu lēmumu, bija ņēmusi vērā visus tās rīcībā esošos pierādījumus.
- 108 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai arī Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 75.–107. punktā ir atbildējusi uz visiem prasītāju argumentiem, ar kuriem tās pārmetušas Komisijai, ka tā uzņēmumam, kurš ir izstājies no izlīguma procedūras, ir piemērojusi augstāku naudas sodu par izlīgumu apspriešanā paredzētā diapazona augstāko sodu par daudz mazāku pārkāpuma ilgumu, uz šādu analīzi attiecas prasība

ievērot pareizas tiesvedības un pārskatāmības principus. Tādējādi Vispārējai tiesai nevar pārnest, ka tā ir veikusi tik izsmelošu vērtējumu tiesvedībā, kurā tā pirmo reizi ir tikusi aicināta spriest par situāciju, kurā uzņēmums pēc tam, kad tas bija iesaistījies izlīguma procedūrā, no tās galu galā bija izstājies.

- 109 Tādējādi šajā lietā ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa ir pilnībā īstenojusi savu neierobežoto kompetenci, veicot padziļinātu pārbaudi attiecībā gan uz apstrīdētā lēmuma tiesiskumu, gan tajā noteiktās naudas soda summas atbilstošo raksturu.
- 110 Kā secinājumu 24. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Vispārējā tiesa ir pienācīgi izvērtējusi Komisijas veiktās analīzes, ņemot vērā visus apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī pastāvošos apstākļus, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 90.–107. punktā ņemot vērā prasītāju sadarbības apmēru pēc to izstāšanās no izlīguma procedūras – tāpat parastajā procesā.
- 111 Pārsūdzētā sprieduma 142.–220. punktā Vispārējā tiesa tāpat sistemātiski ir pārbaudījusi faktorus, kurus Komisija bija izmantojusi apstrīdētajā lēmumā uzliktā naudas soda aprēķinam. Konkrēti, minētā sprieduma 170.–195. punktā tā detalizēti ir pārbaudījusi, kā Komisija bija ņēmusi vērā faktorus, kas ļauj piešķirt šī naudas soda samazinājumus atbilstoši Paziņojumam par iecietību vai – minētā sprieduma 95., 188. un 189. punktā – atbilstoši sadarbībai, piemērojot 2006. gada pamatnostādņu 29. punktu.
- 112 Turklāt, kā secinājumu 26. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, ir jākonstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas nav pierādījušas, kāpēc tām uzliktā naudas soda summa ir tādā mērā pārmērīga, ka tā varētu tikt uzskatīta par nesamērīgu šā sprieduma 105. un 106. punktā minētās judikatūras izpratnē.
- 113 No iepriekš minētajiem elementiem izriet, ka Vispārējā tiesa ir ievērojusi savas neierobežotās kompetences tvērumu. Tādējādi trešais pamats un ceturtais pamata pirmās un otrās daļas otrais punkts, ciktāl tie attiecas uz Vispārējās tiesas neierobežotās kompetences neievērošanu, ir jānoraida kā nepamatoti.

Par pretrunīgu pamatojumu, uz ko ir atsaukušās apelācijas sūdzības iesniedzējas

– Lietas dalībnieku argumenti

- 114 Gan trešā pamata, gan ceturtais pamata pirmās daļas otrā punkta ietvaros apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa savā spriedumā ir pieļāvusi dažādas pretrunas pamatojumā, tādējādi pārkāpjot to pamattiesības, proti, tiesības brīvi apspriest ar Komisiju izlīgumu un tikpat brīvi no tā izstāties, kā arī tiesības uz aizstāvību parastajā procesā tā, lai tām nebūtu saistoša iepriekš it kā ieņemtā “nostāja”.
- 115 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējas pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir uzskatījusi, ka to izstāšanās no izlīguma procedūras izraisīja situāciju “tabula rasa”, saraujot saikni ar pagātņi, un vienlaikus tomēr ir uzskatījusi, ka tās “bija mainījušas savu nostāju” atbildē, ko tās bija sniegušas uz paziņojumu par iebildumiem parastajā procesā. Tādējādi Vispārējai tiesai neesot bijis jāpieņem Komisijas arguments, saskaņā ar kuru “jaunatklātais apstākļis” esot norādīts minētās atbildes sniegšanas posmā un ar to esot tikusi pamatota naudas soda apmēra pārskatīšana.
- 116 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka pārsūdzētajā spriedumā ir norādīts pretrunīgs pamatojums, ciktāl pārsūdzētā sprieduma 96. punktā Vispārējā tiesa, no vienas puses, ir uzskatījusi, ka Komisijai nebija saistošs naudas sodu diapazons, ko tā bija paziņojusi izlīguma apspriešanas laikā, kam tāpat vairs neesot bijusi nozīme pēc to izstāšanās no minētās procedūras, savukārt pārsūdzētā sprieduma 91. punktā tā ir minējusi vienkāršu “naudas soda aprēķina veida pielāgošanu”, pamatojoties uz šo pašu diapazonu.

- 117 Visbeidzot, Vispārējā tiesa neesot varējusi, no vienas puses, apstiprināt, ka atbilstoši Paziņojumam par izlīgumu Komisija neapspriež jautājumu par pārkāpuma pastāvēšanu, un, no otras puses, piešķirt neoficiālām sarunām tādu pārrunu vērtību, ko raksturo atzišana, ka prasītājas ir piedalījušās pārkāpumā pirms 1993. gada.
- 118 Komisija uzskata, ka pretrunas pamatojumā tostarp izrietot no tā, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi sarunu saturu vai arī kļūdaini lasījusi dokumentus šajā tiesā notikušajā tiesvedībā, un līdz ar to nevarot tikt apstiprinātas.
- Tiesas vērtējums
- 119 Attiecībā uz pirmajām divām apgalvotajām pretrunām pamatojumā, kas būtībā attiecas uz saistību starp izlīguma procedūru un parasto procesu konkrēti šajā gadījumā, kurā apelācijas sūdzības iesniedzējas ir nolēmušas pārtraukt izlīguma apspriešanu, ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 90.–96. punktā, kā arī tā 104. un 105. punktā pamatoti ir nodalījusi izlīguma procedūras norisi, kas šajā lietā netika pabeigta, no parastā procesa, kura beigās tika pieņemts apstrīdētais lēmums.
- 120 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Paziņojuma par izlīgumu 19. punktu, ja attiecīgie uzņēmumi neiesniedz izlīguma iesniegumu, procedūra, kuras beigās tiek pieņemts galīgais lēmums, viņu gadījumā notiek saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem, konkrēti, Regulas Nr. 773/2004 10. panta 2. punktu, 12. panta 1. punktu un 15. panta 1. punktu, nevis saskaņā ar izlīguma procedūru reglamentējošiem noteikumiem.
- 121 Turklāt, kā secinājumu 25. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, tieši šīs procesuālās situācijas maiņas dēļ apelācijas sūdzības iesniedzējām bija pilnīga piekļuve lietas materiāliem, tās varēja saņemt pilnīgu paziņojumu par iebildumiem, atbildēt uz tiem un tikt uzklaštas, un šajā atbildes posmā tās pirmo reizi oficiāli apstrīdēja to dalību pārmestajā pārkāpumā laikposmā līdz 1993. gadam. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzējām juridiski netika nodarīts kaitējums ar šo pieeju, kurā ir ņemti vērā tolaik pastāvošie pierādījumi, kas tika kvalificēti kā “jauni”.
- 122 Konkrētāk, runājot par otro apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvoto pretrunu pamatojumā, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa esot uzskatījusi, ka Komisijai nebija saistošs naudas sodu diapazons, ko tā bija paziņojusi sarunu laikā izlīguma procedūrā, lai arī tā tāpat esot minējusi vienkāršu “naudas soda aprēķina veida pielāgošanu”, pamatojoties uz šo pašu diapazonu, ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas sagrozīti pasniedz Vispārējās tiesas paziņojumus, kļūdaini norobežojot pārsūdzētā sprieduma 91. punktā esošo vārdkopu “naudas soda aprēķina veida pielāgošanu” no tās konteksta.
- 123 Proti, kā secinājumu 37. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, vispārīgi lasot pārsūdzētā sprieduma 91. punktu un citus konteksta punktus, ir jāsecina, ka Vispārējā tiesa norādīja, ka, ņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzēju nostājas maiņu attiecībā uz to dalību pārkāpumā, Komisija “pārskatīja” naudas soda apmēru, kurš tika noteikts, pamatojoties uz Paziņojumā par iecietību un 2006. gada pamatnostādnēs iekļautajām normām, tādējādi izmantojot to pašu metodoloģiju kā attiecībā uz naudas sodu diapazonu, kas tika norādīts minētajām apelācijas sūdzības iesniedzējām.
- 124 Ņemot vērā iepriekš minētos elementus, divi pirmie argumenti par pretrunīgu pamatojumu ir jānoraida kā nepamatoti.
- 125 Attiecībā uz trešo apgalvoto pretrunu pamatojumā, uz ko ir atsaukušās apelācijas sūdzības iesniedzējas un saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa neesot varējusi, no vienas puses, apstiprināt, ka atbilstoši Paziņojumam par izlīgumu Komisija neapspriež jautājumu par pārkāpuma pastāvēšanu, un, no otras puses, piešķirt neoficiālām sarunām tādu pārrunu vērtību, ko raksturo atzišana, ka prasītājas ir

pedalījušās pārkāpumā pirms 1993. gada, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas Reglamenta 169. panta 2. punktu izvirzītajos tiesību pamatos un argumentos ir precīzi jānorāda apstrīdētie Vispārējās tiesas nolēmuma motīvu daļas punkti.

- 126 Tomēr pēdējā minētā pretruna pamatojumā, uz ko apelācijas sūdzības iesniedzējas pirmo reizi atsaukušās replikā un kuru tās ir saistījušas ar apelācijas sūdzības trešo pamatu, neattiecas uz pārsūdzētā sprieduma motīvu daļas punktiem. Tādēļ šis arguments ir nepieņemams.
- 127 No iepriekš izklāstītā izriet, ka trešais pamats un ceturtā pamata pirmās daļas otrais punkts par to, ka pārsūdzētajā spriedumā esot norādīts pretrunīgs pamatojums, ir jānorāda kā daļēji nepieņemami un daļēji nepamatoti.

Par ceturtā pamata pirmās un otrās daļas pirmo punktu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa, izvērtējot izstāšanās no izlīguma procedūras sekas, esot pārkāpusi tiesiskās paļāvības un vienlīdzīgas attieksmes principus un pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā

Par ceturtā pamata pirmās daļas pirmo punktu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi tiesiskās paļāvības un vienlīdzīgas attieksmes principus

– Lietas dalībnieku argumenti

- 128 Runājot, pirmkārt, par argumentu par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu, apelācijas sūdzības iesniedzējas norāda, ka, pretēji Vispārējās tiesas apgalvotajam, tās neesot varējušas pamatoti paredzēt, ka, nolemjot izstāties no izlīguma procedūras, tām izlīguma procedūras ietvaros piešķirtā samazinājuma par sadarbību 52 % apmērā vietā apstrīdētajā lēmumā tiks noteikts samazinājums 5 % apmērā. To ieskatā Komisija ir izdarījusi “izmaiņas”, kas izraisa “paradoksālas” sekas, – būtiski tika palielināts naudas soda apmērs, lai arī tajā pašā laikā pārkāpuma ilgums būtiski tika samazināts.
- 129 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka šāds lēmums nebija pamatots, jo, pirmkārt, tāds pats pierādīšanas standarts un tādi paši naudas soda aprēķināšanas noteikumi esot bijuši piemērojami gan parastajā procesā, gan izlīguma procedūrā, otrkārt, pēc to izstāšanās no izlīguma procedūras lietas materiāliem neesot ticis pievienots neviens jaunatklāts apstāklis un, treškārt, iecietības programmas sekām esot bijis jāpaliek spēkā, neraugoties uz šo izstāšanos. Tādējādi šajos apstākļos tās neesot varējušas “pieņemt apzinātu lēmumu” par to, vai piedalīties vai nepiedalīties izlīgumā.
- 130 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumi esot neefektīvi, jo tie ir balstīti uz izlīguma procedūras laikā sniegto norāžu salīdzinājumu ar parastā procesa beigās pieņemto lēmumu. Tādējādi šī iestāde uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas esot mēģinājušas radīt sajaukumu starp to izstāšanos no izlīguma procedūras un aizstāvību, ko tās ir izstrādājušas atbildē uz paziņojumu par iebildumiem.
- 131 Šajā ziņā Komisija apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā pieņemtā jaunā naudas soda apmēra noteikšanas pamatā ir nevis apelācijas sūdzības iesniedzēju lēmums par izstāšanos no izlīguma procedūras, bet tikai to aizstāvība, ko tās izstrādājušas atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, kurā tika noliegta to dalība kartelī pirms 1993. gada. Turklāt Komisija uzskata, ka šī naudas soda pārskatīšanu apelācijas sūdzības iesniedzējas esot varējušas iepriekš prognozēt, jo uzliktais naudas sods izrietēja no stingras atbilstošo aprēķina noteikumu piemērošanas, ņemot vērā apstākļus, kas pastāvēja minētā lēmuma pieņemšanas dienā. Ja attiecīgās personas ir nepareizi novērtējušas to ieņemtās nostājas sekas, kļūdu pieļaušanu tās varot pārņemt tikai pašas sev, nevis to saistīt ar kādu informācijas trūkumu.

- 132 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi vienlīdzīgas attieksmes principu. Proti, tā kā tās nevarēja izstāties no izlīguma procedūras, pieņemot apzinātu lēmumu, un tā kā tām bija darīti zināmi diezgan “paradoksāli” rezultāti, pret tām esot bijusi nelabvēlīgāka attieksme nekā pret citiem dalībniekiem, kas, būdami spējīgi prognozēt tiem uzliedzamo naudas soda summu, bija pieņēmuši priekšlikumu izlīgumam.
- 133 Komisija uzskata, ka no apstrīdētajā lēmumā sniegtajām norādēm, kas apkopotas pārsūdzētā sprieduma 17.–26. punktā, izriet, ka nebija nekādas diskriminācijas starp apelācijas sūdzības iesniedzējam un citiem karteļa dalībniekiem, jo visu naudas sodu noteikšanā tika piemēroti vienādi kritēriji, un vienīgā atšķirība ir 10 % atlaide, kas tika piešķirta uzņēmumiem, kuri piedalījās izlīguma procedūrā.
- Tiesas vērtējums
- 134 Attiecībā, pirmkārt, uz argumentu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa neesot ievērojusi tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir viens no Savienības pamatprincipiem un ka iespēja atsaukties uz to ir ikvienam saimnieciskās darbības subjektam, kuram iestāde ir modinājusi pamatotas cerības, sniedzot precīzus, beznosacījuma un saskaņotus solījumus (spriedums, 2013. gada 24. oktobris, *Kone u.c./Komisija*, C-510/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:696, 76. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 135 Turklāt Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka Komisija nevar sniegt precīzus solījumus attiecībā uz jebkādu naudas soda samazinājumu vai imunitāti procesa posmā pirms galīgā lēmuma pieņemšanas un ka šādas aizliegtas vienošanās dalībniekiem tāpēc šajā ziņā nevar būt tiesiskās paļāvības (skat. spriedumu, 2013. gada 24. oktobris, *Kone u.c./Komisija*, C-510/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:696, 78. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 136 Tāpat ir jāatgādina, pirmkārt, ka izlīguma procedūra – kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 73. punkta – ir parastajam administratīvajam procesam alternatīvs un no tā atšķirīgs administratīvs process, kuram ir noteiktas īpatnības, piemēram, iepriekšēja iespējamā naudas soda diapazona paziņošana. Otrkārt, kā pārsūdzētā sprieduma 104. punktā uzsvērusi Vispārējā tiesa, ja uzņēmums neiesniedz izlīguma iesniegumu, procedūra, kuras beigās tiek pieņemts galīgais lēmums, ir reglamentēta Regulas Nr. 773/2004 vispārīgajos noteikumos, nevis izlīguma procedūru reglamentējošajos noteikumos. Treškārt, kā pārsūdzētā sprieduma 96. punktā konstatējusi Vispārējā tiesa, šajā parastajā administratīvajā procesā, kurā vēl ir jāpierāda atbildība, Komisijai ir saistošs tikai paziņojums par iebildumiem, kurā nav noteikts naudas sodu diapazons, un tai ir jāņem vērā jaunatklātie apstākļi, kas tai tiek darīti zināmi šajā pašā procesā.
- 137 Šajā lietā, kā tostarp pārsūdzētā sprieduma 90. un 124. punktā ir norādījusi Vispārējā tiesa, apelācijas sūdzības iesniedzējas ir izstājušās no izlīguma procedūras un tikai pēc šīs izstāšanās tās parastajā procesā ir norādījušas elementus, kas attiecas uz to dalības pārmestajā pārkāpumā ilguma samazinājumu.
- 138 Tādējādi, kā secinājumu 48. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, apelācijas sūdzības iesniedzējas nevar atsaukties ne uz kādu tiesisko paļāvību uz to, ka tiks saglabāts prognozētais apmērs, ko tām paziņoja Komisija izlīguma procedūras laikā kā iespējamo naudas soda diapazonu, kas tika noteikts atkarībā no faktoriem, kuri tika ņemti vērā šajā procesa posmā, proti, par dalības pārkāpumā laikposmu no 1978. gada līdz 2004. gadam.
- 139 Turklāt ir jākonstatē, ka tad, kad apelācijas sūdzības iesniedzējas izstājās no izlīguma procedūras, tām bija visi pierādījumi, kas ļāva tām paredzēt, ka to dalības karteli līdz 1993. gadam apstrīdēšanai noteikti būs ietekme uz samazinājumiem, kas tām varēja tikt piešķirti gan atbilstoši Paziņojumam par

ieciētību, gan atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 29. punktam. Šāds secinājums viennozīmīgi izriet no pārsūdzētā sprieduma 90.–95. un 122. punkta. Tādējādi Vispārējai tiesai nevar tikt pārņemta tiesiskās pašāvības aizsardzības principa neievērošana.

- 140 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa neesot ievērojusi vienlīdzīgas attieksmes principu, ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai no LESD 256. panta, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas, kā arī no tās Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunkta izriet, ka apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda pārsūdzētā sprieduma kritizētās daļas, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti izvirzīti apelācijas sūdzības pamatošanai, pretējā gadījumā apelācijas sūdzība vai attiecīgais pamats ir nepieņemami (skat. spriedumus, 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo u.c./Komisija, C-70/12 P*, nav publicēts, EU:C:2013:351, 47. un 51. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2016. gada 21. janvāris, *Galp Energía España u.c./Komisija, C-603/13 P*, EU:C:2016:38, 43. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 141 Tādējādi šīm prasībām neatbilst un par nepieņemamu ir jāatzīst pamats, kura argumentācija nav pietiekami skaidra un precīza, lai Tiesa varētu veikt tiesiskuma pārbaudi (spriedums, 2016. gada 21. janvāris, *Galp Energía España u.c./Komisija, C-603/13 P*, EU:C:2016:38, 44. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 142 Arguments par vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu ir balstīts uz vispārīgu apgalvojumu, nenorādot nevienu juridisku argumentu šajā saistībā. Līdz ar to tas ir jānoraida kā nepieņemams.
- 143 No visiem iepriekš minētajiem elementiem izriet, ka ceturtā pamata pirmās daļas pirmais punkts, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi tiesiskās pašāvības aizsardzības un vienlīdzīgas attieksmes principus, ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par ceturtā pamata otrās daļas pirmo punktu, kas attiecas uz kļūdu tiesību piemērošanā, kura pieļauta, izvērtējot izstāšanās no izlīguma procedūras sekas

– Lietas dalībnieku argumenti

- 144 Apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka, pamatojoties uz kļūdu tiesību piemērošanā, Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka Komisija tās bija informējusi par izstāšanās no izlīguma procedūras sekām, ko apstiprinot tas, ka tās neesot varējušas īstenot savas tiesības izvēlēties, vai piedalīties vai nepiedalīties izlīgumā, “pieņemot apzinātu lēmumu”, kā tomēr esot paredzēts Paziņojumā par izlīgumu. Proti, tās uzskata, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 125. punktā esot tiesiski kļūdaini izklāstījusi 2010. gada 24. februāra uzklaušanās laikā notikušās argumentu apmaiņas saturu. Šis uzklaušanās laikā Komisija esot apgalvojusi, ka to, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas pirms 1993. gada nebija pievienojušās kartelim, tā ņems vērā atbilstoši “ieciētības programmai”, nevis – kā norādīts minētajā pārsūdzētā sprieduma punktā – saistībā ar *Timab* “sadarbību”. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka, lai arī “sadarbības” jēdziens attiecas gan uz laikposmiem, uz kuriem attiecas Paziņojums par ieciētību, gan uz tiem, uz kuriem tas neattiecas, “ieciētības” jēdziens šajā gadījumā skar uzliktā naudas soda samazinājumu tikai par 17%. Tādējādi Komisija parastā procesa laikā vispār tieši neesot minējusi naudas soda samazinājuma par sadarbību ārpus Paziņojuma par ieciētību piemērošanas jomas 35% apmērā atcelšanu.
- 145 Komisija uzskata, ka šis arguments ir neefektīvs. Tā norāda, ka tā pamatā esot tas, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas ir sajaukušas savu izstāšanos no izlīguma un tās nostājas maiņu, kuru tās bija ieņēmušas atbildē uz paziņojumu par iebildumiem. Proti, ņemot vērā jauno aizstāvību, ko izraudzījušās apelācijas sūdzības iesniedzējas minētajā atbildē, kas ir pretrunā nostājai, kuru tās bija ieņēmušas pieteikumā par ieciētības programmas piemērošanu, Komisija vērsa to uzmanību uz šīs jaunās aizstāvības iespējamajām sekām.

– Tiesas vērtējums

- 146 Kā savā iebildumu rakstā norāda Komisija, iebilduma par kļūdu tiesību piemērošanā, kas pieļauta, izvērtējot apelācijas sūdzības iesniedzēju izstāšanās no izlīguma procedūras sekas, pamatā ir tas, ka ir tikušas sajauktas apelācijas sūdzības iesniedzēju izlemtās izstāšanās no izlīguma procedūras sekas, no vienas puses, un to nostājas iespējamās sekas, ko tās ieņēmušas 2010. gada 2. februāra atbildē uz paziņojumu par iebildumiem attiecībā uz to dalības pārkāpumā ilgumu. Proti, pārsūdzētā sprieduma 125. punktā Vispārējā tiesa, kā secinājumu 60. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, ir vienkārši minējusi Komisijas brīdinājumu apelācijas sūdzības iesniedzējam parastajā procesā minētās nostājas maiņas dēļ, nevis saistībā ar to, ka tās bija izstājušās no izlīguma procedūras, kā tās to apgalvo.
- 147 Tāpēc ir jākonstatē, ka šis iebildums, kas ir balstīts uz kļūdainu pieņēmumu, nevar būt veiksmīgs. Tādējādi ceturtnā pamata otrās daļas pirmais punkts ir jānoraida kā nepieņemams.

Par piekto pamatu, atbilstoši kuram Vispārējā tiesa neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci un esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes un sodu individualizācijas principus

Lietas dalībnieku argumenti

- 148 Ar piekto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzējas pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 137., 140. un 168. punktā tā neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci un esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes un sodu individualizācijas principus.
- 149 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka, pieņemot, ka, izvērtējot pārkāpuma smagumu, nav ticis ņemts vērā, ka nav pierādījumu par *Timab* dalību praksēs, kas ir saistītas ar tirdzniecības nosacījumiem un kompensācijas mehānismiem, Vispārējā tiesa neesot ievērojusi savu neierobežoto kompetenci. Tā kā minētā tiesa šaubījās par to, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas patiešām ir piedalījušās šajās abās praksēs laikposmā no 1993. gada līdz 2004. gadam, tai tas esot bijis jāņem vērā, piemērojot principu *in dubio pro reo*. Tā kā Vispārējā tiesa to nav izdarījusi, tās spriedumā esot tikuši pārkāpti vienlīdzīgas attieksmes un sodu individualizācijas principi.
- 150 Replikā apelācijas sūdzības iesniedzējas piebilst, ka Vispārējā tiesa, neievērojot vienlīdzīgas attieksmes un sodu individualizācijas principu, savā pārkāpuma smaguma vērtējumā tāpat arī esot atteikusies ņemt vērā citus faktorus, tādus kā spiediens uz cenām līdzīgu preču konkurences dēļ, pārņemto prakšu ietekmes neesamība, kā arī katras prakses ilgums un intensitāte.
- 151 Turklāt Vispārējā tiesa esot pārkāpusi šos pašus principus, jo neesot padziļināti pārbaudījusi ne smaguma likmi, kas ir tikusi piemērota, nosakot naudas soda pamatsummu, ne Komisijas atteikumu atzīt, ka attiecībā uz *Timab* ir pastāvējuši vainu mikstinoši apstākļi. Tādējādi Vispārējā tiesa esot vien pārņēmusi apstrīdēto lēmumu, neveicot savu vērtējumu.
- 152 Komisija uzskata, ka piektais pamats ir nepieņemams, jo tas esot vērsts vien uz to, lai tiktu pārskatīts Vispārējā tiesā iesniegtais prasības pieteikums. Katrā ziņā šis pamats nekādi neesot pamatots.

Tiesas vērtējums

- 153 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir konstatēt un novērtēt faktus un principā pārbaudīt pierādījumus, ar kuriem ir pamatoti šie fakti. Proti, ja šie pierādījumi ir atbilstoši iegūti un ir ievēroti vispārējie tiesību principi, kā arī piemērojami procesuālie noteikumi attiecībā uz pierādīšanas pienākumu un pierādījumu sniegšanu, iesniegto pierādījumu vērtējums Vispārējai tiesai ir jāveic vienīgi pašai. Tādēļ šis vērtējums, ja vien nav sagrozīti paši pierādījumi, nav tiesību jautājums, kas ir jāpārbauda Tiesai (it īpaši skat. spriedumus, 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo* u.c./Komisija,

- C-70/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:351, 25. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 16. jūnijs, *Evonik Degussa* un *AlzChem*/Komisija, C-155/14 P, EU:C:2016:446, 23. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt šādai sagrozīšanai ir skaidri jāizriet no lietas materiāliem, lai nebūtu jāveic jauna fakts un pierādījumu izvērtēšana (spriedums, 2016. gada 16. jūnijs, *Evonik Degussa* un *AlzChem*/Komisija, C-155/14 P, EU:C:2016:446, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 154 Otrkārt, ir jānosver, ka apelācijas sūdzība ir nepieņemama, ja tajā tikai ir atkārtoti pamati un argumenti, kas jau tikuši izklāstīti Vispārējā tiesā, tostarp tādi, kas pamatoti ar faktiem, ko šī tiesa jau ir nepārprotami noraidījusi. Proti, šāda apelācija patiesībā ir prasība, kas vērsta uz to, lai vienkārši panāktu Vispārējai tiesai iesniegtā prasības pieteikuma pārskatīšanu, un tas apelācijas tiesvedībā nav Tiesas kompetencē (spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo* u.c./Komisija, C-70/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:351, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 155 Savukārt, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd Vispārējās tiesas veikto Savienības tiesību interpretāciju vai piemērošanu, apelācijas tiesvedībā no jauna var tikt izskatīti pirmajā instancē pārbaudītie tiesību jautājumi. Proti, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs nevarētu šādā veidā pamatot savu apelāciju ar pamatiem un argumentiem, kas jau izmantoti Vispārējā tiesā, minētā apelācijas tiesvedība daļēji zaudētu savu jēgu (spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo* u.c./Komisija, C-70/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:351, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 156 Runājot par piekto pamatu, lai arī apelācijas sūdzības iesniedzējas to kvalificējušas kā “pamatu par tiesību jautājumu”, proti, par to, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi vienlīdzīgas attieksmes un sodu individualizācijas principus, kā arī savu neierobežoto kompetenci, ir jākonstatē, ka ar šo piekto pamatu galu galā tiek apstrīdēts Vispārējās tiesas veiktais to fakts un pierādījumu vērtējums, kas pirmajā instancē tai tika iesniegts otrā un trešā pamata ietvaros.
- 157 Proti, apelācijas sūdzības iesniedzējas nepavisam neapgalvo, ka būtu tikuši sagrozīti fakti vai pierādījumi, bet vien apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārkāpuma smaguma vērtējumā kļūdaini nav ņēmusi vērā dažādus elementus, tostarp to, ka nav pierādījumu par to dalību praksēs, kas ir saistītas ar tirdzniecības nosacījumiem un kompensāciju mehānismiem. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzējas ir vien atstāstījušas argumentus, kas ir vērsti uz to, lai pierādītu, ka saistībā ar pārkāpuma smagumu bija jāpiemēro zemāka likme, un šie argumenti gan jau tika izvirzīti Vispārējā tiesā, kura tos ir noraidījusi. Tādējādi piektais pamats, ciktāl tas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi vienlīdzīgas attieksmes un sodu individualizācijas principus, kā arī savu neierobežoto kompetenci, ir nepieņemams.
- 158 Runājot, konkrētāk, par apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa neesot padziļināti pārbaudījusi ne smaguma likmi, kas tikusi piemērota, nosakot naudas soda pamatsummu, ne atteikumu atzīt vainu mīkstinošus apstākļus attiecībā uz *Timab* pret konkurenci vērsto darbību, pietiek konstatēt, ka pārsūdzētā sprieduma 149.–164. punktā Vispārējā tiesa ir detalizēti izklāstījusi faktorus, kurus tā ir ņēmusi vērā, lai izvērtētu pārkāpuma smagumu. Tāpat no pārsūdzētā sprieduma 165.–168. punkta viennozīmīgi izriet, ka Vispārējā tiesa ir rūpīgi izvērtējusi jautājumu par vainu mīkstinošajiem apstākļiem. Līdz ar to šis arguments ir jāuzskata par nepamatotu. Tas vien, ka Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, šajā ziņā ir apstiprinājusi arī vairākus Komisijas apstrīdētajā lēmumā veiktos novērtējuma elementus, nevar atspēkot šo secinājumu (skat. spriedumu, 2013. gada 8. maijs, *Eni*/Komisija, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 99. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 159 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, piektais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par blakusprasījumiem, kas saistīti ar tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu neievērošanu nesaprātīga tiesvedības ilguma dēļ

Lietas dalībnieku argumenti

- 160 Savos blakusprasījumos apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas ir paredzētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta 2. punktā, to interpretējot Romā 1950.gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punkta gaismā, jo tā neesot izskatījusi lietu saprātīgā termiņā.
- 161 Šajā ziņā tās konstatē, ka pārsūdzētais spriedums tika pasludināts četrus gadus un astoņus ar pusi mēnešus pēc pieteikuma par lietas ierosināšanu iesniegšanas 2010. gada 1. oktobrī, ka mutvārdu process Vispārējā tiesā notika tikai 2014. gada 14. maijā un ka no šī procesa noslēgšanas brīža jeb no 2014. gada 11. jūlija tiesas sēdes līdz sprieduma pasludināšanai ir pagājuši vienpadsmit mēneši.
- 162 Apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka šāds tiesvedības ilgums nav attaisnojams ar lietas sarežģītības pakāpi, vēl jo vairāk tāpēc, ka tās bija vienīgās prasītājas šajā lietā un ka to uzvedība nebija novilcinoša.
- 163 Komisija būtībā norāda, ka, tostarp piemērojot 2013. gada 26. novembra spriedumu *Gascogne Sack Deutschland/Komisija* (C-40/12 P, EU:C:2013:768), uzņēmums, kurš apstrīd iespējami pārmērīgo tiesvedības ilgumu, pret Savienību var celt tikai prasību par zaudējumu atlīdzību, pamatojoties uz LESD 268. pantu un 340. panta otro daļu.
- 164 Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējas šādu prasību par zaudējumu atlīdzību nav cēlušas, blakusprasījumi vispirms jau esot nepieņemami.

Tiesas vērtējums

- 165 Jāatgādina, ka par to, ka Savienības tiesa ir pārkāpusi Hartas 47. panta otrajā daļā tai uzlikto pienākumu laikus izskatīt tās izskatīšanai nodotās lietas, ir jāspriež Vispārējā tiesā celtas prasības par zaudējumu atlīdzību ietvaros, jo šāda prasība ir efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis. Tādējādi prasība atlīdzināt kaitējumu, kas radies tādēļ, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi saprātīgu sprieduma taisīšanas termiņu, nevar tikt celta tieši Tiesā apelācijas sūdzības ietvaros, bet tā jāceļ pašā Vispārējā tiesā (spriedumi, 2014. gada 30. aprīlis, *FLSmidth/Komisija*, C-238/12 P, EU:C:2014:284, 116. punkts un tajā minētā judikatūra; 2016. gada 21. janvāris, *Galp Energía España u.c./Komisija*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 55. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 9. jūnijs, *Repsol Lubricantes y Especialidades u.c./Komisija*, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 98. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 166 Vispārējai tiesai, kuras kompetencē atbilstoši LESD 256. panta 1. punktam ir šādu prasību izskatīšana un kurā ir celta prasība par zaudējumu atlīdzību, tā ir jāizskata citā iztiesāšanas sastāvā, kas ir atšķirīgs no tā, kādā tika izskatīta lieta, kuras izskatīšanas ilgums tiek kritizēts (spriedumi, 2016. gada 21. janvāris, *Galp Energía España u.c./Komisija*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 56. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 9. jūnijs, *Repsol Lubricantes y Especialidades u.c./Komisija*, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 99. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 167 Tādējādi, ja ir acīmredzams, ka Vispārējā tiesa ir pietiekami būtiski pārkāpusi savu pienākumu izskatīt lietu saprātīgā termiņā, un šajā ziņā lietas dalībniekiem nav jāsniedz papildu pierādījumi, Tiesa var to konstatēt (spriedumi, 2016. gada 21. janvāris, *Galp Energía España u.c./Komisija*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 57. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 9. jūnijs, *Repsol Lubricantes y*

Especialidades u.c./Komisija, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 100. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to Tiesa apelācijas tiesvedībā var konstatēt Hartas 47. panta otrajā daļā garantēto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu neievērošanu pārmērīga tiesvedības Vispārējā tiesā ilguma dēļ.

- 168 Kas attiecas uz kritērijiem, kuri ļauj novērtēt, vai Vispārējā tiesa ir ievērojusi lietas izskatīšanas saprātīgā termiņā principu, jāatgādina, ka lietas izskatīšanas termiņa saprātīgums ir jāvērtē, ņemot vērā tādus katras atsevišķās lietas apstākļus kā lietas sarežģītība un lietas dalībnieku uzvedība (spriedums, 2013. gada 26. novembris, *Groupe Gascogne*/Komisija, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 85. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 169 Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka atbilstošo kritēriju uzskaitījums nav izsmelošs un ka minētā ilguma saprātīguma izvērtēšanai nav vajadzīga sistemātiska lietas apstākļu pārbaude, ņemot vērā katru no kritērijiem, ja tiesvedības ilgums šķiet attaisnojams attiecībā uz vienu no tiem. Tādējādi ir iespējams atsaukties uz lietas sarežģītību vai prasītāja laiku novilcinošu uzvedību, lai attaisnotu pirmajā brīdī šķietami pārmērīgu izskatīšanas ilgumu (spriedums, 2013. gada 26. novembris, *Groupe Gascogne* /Komisija, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 86. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 170 Šajā lietā, tā kā lietas dalībnieki nav iesnieguši papildu informāciju, Tiesa uzskata, ka nav acīmredzams, ka Vispārējā tiesa būtu pieļāvusi pietiekami būtisku sava pienākuma izskatīt lietu saprātīgā termiņā pārkāpumu.
- 171 Ņemot vērā iepriekš minēto, apelācijas blakusprasījumi ir jānoraida.
- 172 Tā kā neviens no apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem pamatiem to apelācijas sūdzības atbalstam nav apmierināms, apelācijas sūdzība ir noraidāma kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 173 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši tā paša reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā *Timab* un *CFPR* spriedums ir nelabvēlīgs un Komisija ir prasījusi piespriest tām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, tām ir jāpiespriež atlīdzināt šīs apelācijas tiesvedības izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

- 1) **apelācijas sūdzību noraidīt;**
- 2) *Timab Industries*, kā arī *Cie financière et de participations Roullier (CFPR)* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]